

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Notæ in Caput III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

licitè circumspiciens & custodiens, Ecclesias earumque rationes commutat, & corrigit, sicut necessitas ipsarum Ecclesiarum, & causæ postulare noscuntur pro ædificatione populi, & salute animarum. Cùm, sicut nobis ex una parte à charissimo Filio Nostro Joanne Rege Bohemiæ, Illustri & Nobilissimo Viro Carolo Marchione Moraviæ primogenito ejus filio coram nobis, & Fratribus nostris S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus propositum, & reverenter significatum est, Pragensis, & Olomucensis Ecclesiæ, & eorum Civitates, & Episcopatus in Regno Bohemiæ sit, spectârint jure Metropolitanano ad Archiepiscopum Moguntinum, qui nunc est, & ad Ecclesiam Moguntinam, Civitas verò Moguntina ipsa duodecim circitèr dierum itinere exinde distet; ad hæc, quòd prædicti Regni incolæ, qui Slavicâ linguâ loquuntur, incolas qui in prædicto Archiepiscopatu sunt, non intelligant; Item quòd ex Pragensi, & Olomucensi Civitatibus, & Episcopatibus venientes, per latrones, & prædones in vijs multa pericula subiverint, & quòd magnæ silvæ, & montes interjaceant, & difficilis sit

*Causæ cur
Pontifex
Regnum Bo-
hemiz ab In-
risdictione
Moguntini
exemerit.*

fit accessus, & sæpe volentes Moguntiam pergere, alias terras transire, & procul circumire alijs vijs, vel ob Appellationem, vel ob alias necessitates ab Archiepiscopo, sicut à superiore suo, impetrare quærentes, multum laborem, difficultatem, & expensarum damnum pati debuerint; Insuper quòd ultra hominum memoriam nunquam (nisi semel) prædictæ Ecclesiæ Pragensis, & Olomucensis visitatæ sint; cùm bonum Superiorem deceat sibi commissos visitare; sed & hoc magnum inconueniens esse cognoscitur, ut tanta multitudo hominum ab uno tam procul posito regatur. Ex his itaque causis à prædicto Rege, & filio ejus primogenito, humiliter rogati sumus, quatenus Pragensem, & Olomucensem Ecclesias à tali respectu, dependentia, subjectione, Archiepiscoporum Moguntinorum, & Ecclesiæ Moguntinæ liberare, & hanc Ecclesiam Pragensem in Metropolitanam erigere, & alias Ecclesias in illo Episcopatu, præcipuè Olomucensem, Pragensi Ecclesiæ adjungere, dignaremur. Nos precibus eorum auditis, volentes in his ordinem certum, & modum ser-

Nota.

Rarò Bohemia ab Archiepiscopo Mogunt. iustrata.

100 DE VITA VEN. ARNESTI LIB. II.
vare, & absolutam rerum notitiam accipere,
Venerabili Fratri Bernardo Episcopo Ostiensi,
& dilectis filijs nostris Bernardo tituli S. Cyriaci,
Præfecto Tervisano, ut & Raymundo Eccle-
siæ Novæ B. Virginis, Diacono Cardinalibus,
vivæ vocis oraculo mandavimus, ut de hac re
personaliter, & ore tenus meliorem notitiam ac-
ciperent, & quod conveniens judicarent, nobis
fideliter aperirent. Itaque per Episcopum O-
stiensem, & Cardinales, juxta nostram volunta-
tem informati, cognovimus justas & ferè evi-
dentes causas esse eorum petitionis, quòd non
solum digna res sit, sed etiam omnino necessa-
ria, pro dilatatione præmiorum DEI, & salute ani-
marum. Confidimus enim quòd per hoc multum
bonorum salutarium provenire possit, sicut cum
Fratribus nostris prædictis diligenter, & sedulo
perspeximus, & consilium desuper accepimus,
Ecclesiam, Civitatem, & Episcopatum Pragen-
sem prædictum, ex consilio Fratrum nostrorum,
& ex Apostolicæ Potestatis plenitudine, cum cer-
ta scientia nostra, ab omni jurisdictione, potesta-
te, & subjectione Archiepiscopi Moguntini qui
nunc

nunc est, & dilectorum filiorum Capituli Ecclesie Moguntinae eximentes, & omnino liberantes, & soli Ecclesie Romanae in posterum subijciantes, Pragensem Ecclesiam ad DEI honorem & gloriam, atque ad exaltationem Fidei Christianae, & cultus divini augmentum, & animarum salutem, in Metropolitanam erigimus, & illam dignitatibus, & signis Metropolitanarum Ecclesiarum decoramus, potestate praedicta constituentes, ut haec Pragensis Ecclesia in posterum pro Metropolitana habeatur, & ejus Pastor Archiepiscopus nominetur. Dignum etiam est, quandoquidem praedicta Ecclesia antè fuit sicut filia, & nunc est facta mater Metropolitana, ut Suffraganeos, & suam peculiarem jurisdictionem habeat, ut ad judicium Archiepiscopi, qui pro tempore erit, omnes causae Suffraganeorum, Episcoporum, & Clericorum, & Civitatum, & Episcoporum, & Provinciae, juxta regulas Juris Canonici, referantur. Villam verò Litomisl, qui est locus insignis in Episcopatu Pragensi, ad honorem Nominis DEI, & venerationem, pro aedificatione, & exaltatione in Civitatem erigimus,

Pragensis Ecclesia Metropolitana pronunciat, &

De Suffraganeis Ecclesijs Archiepiscopi Pragensis.

Litomislum à Papa civitas appellatur.

Eravit Mic-
chovius qui
I. 4. C. 23. ab-
bariam S. Be-
nedicti Lito-
mislisij fuisse
scripsit.

mus, & Civitatem facimus; Item Ecclesiam
Monasterij hujus Novæ Civitatis, Ordinis Præ-
monstratensis, in Episcopalem erigimus, cui ab
Episcopo Olomucensi, & etiam à Pragensi ali-
quæ partes ditionum attribui debent, & sic Olo-
mucensis, & Litomislensis Ecclesiæ, & earum
Civitates, Pragensis Ecclesiæ erunt suffraganeæ.
Nulli itaque hominum liceat, &c. Datum
Avenione pridie Calendas Maij, Pontificatûs
Nostri Anno secundo.

De anno, quo
Archiepisco-
pus sit crea-
tus Arnestus,
disputatur.

Errer Marti-
ni Borek.

Hagek in An-
ualib. Bohem.

1343.
Straniky resp.
Boh. C. 6. §. 16.
Hist. Sedlec.

1343.
Weleslav. in
Cal. hist. 23.
Novemb.
Lupac. in Cal.
hist. eodem die.

Anno eodem 1343. Non satis inter historicos con-
venit, quisnam Annus Arnesto Pallium, & Archiepiscopalem digni-
tatem attulerit. Cromerus hist. Polon. L. 12. Annum 1345. aut se-
quentem ponit. *Vetustissimus vita Arnesti scriptor A. 1344. disertè
nominavit. Borek (in hist. Bohem.) inconstantissime: Archiepisco-
patus, ait, Pragæ erigitur A. 1343. addit subitò: alij dicunt Archi-
episcopatus initium datum 3. Maij. A. 1344. (sed inconsultè su-
bycit) alij 1370. deceptus est Borek marginalibus Dubravij notis,
ubi ad Arnesti nomen rudis manus hunc annum apposuit. Manu-
scriptus Codex Bartholomæi de Drahoniez: A. D. 1344. inquit,
electus est Arnestus i. Archiepisc. Pragensis; eodem anno funda-
tur novum Templum Pragæ; instituti Mansionarij. Eodem anno
fundatur Episcopatus Litomislensis, & rumpitur die S. Blasij pons
Pragensis. Hagek Annum 1343. posuit, & plurimos habet subscripto-
res: Stranskium, Historiam Sedlecensem, Annales Henrici Reb-
dorff: Chronicon M. Alberti Argentin: Weleslavinum, qui Cu-
ræum, Pulkavam, Miechoviensem (quanquam hunc postremum
falsò) citavit. Lupacius, caterà diligens historicus: Anno Domi-
ni, inquit, 1343. Clementis VI. primo (secundo dicere oportuerat)
à fun-*

à foundatione verò Episcopæ Pragensis 377. Ernestus I. fit Archiepiscopus, cui duo Suffraganei, quos ita vocant, adduntur: nimirum Olomucensis (qui tum erat Joannes Oczko ex clara procerum de Wlassim familia) & Litomisslensis, Joannes scilicet ex D. Norberti familia, ex Monasterio Litomisslensi Montis Oliveti dicto. In hac historicorum titubatione (qui conciliari peragere possunt) cui partitudo satis Lectores accedem? Ego ad Apostolicas litteras, quibus ea dignitas Arnesto & successoribus confertur, ut ad polum respectio: ea verò cum tertio Clementis anno, 8. Calend. Septembris apud Villam novam data sint, cumq; præterea constet, Clementem VI. in Aprili (ut Genebrardus, Onufrius, Ciacconus volunt) aut ut alij apud Raynaldum, in Majo Anni 1342. Pontificem consecratum esse, necessario conficitur Arnesto A. 1344. Archiepiscopalem dignitatem esse collatam; erravit igitur Cromerus, erravit Borek, qui 1345. aut 1370. posuerunt. Est tamen aliqua concordia ineunda ratio eos inter qui Annum 1343. & nos qui Annum 1344. Archiepiscopatus Pragensis erecti posuimus, & ponimus. Nam ad finem Anni 1343. 23. Novembris pallium Archiepiscopale missum est, eoque, ut Arnestus uteretur, scripsit Pontifex, sed Anno primùm sequenti 1344. 8. Cal. Septembris, Sanctæ Pragensis Ecclesiæ in Metropolitanam erectio stabilitur, & diplomate confecto legitime, honor Archiepiscopalis & dignitas æterno beneficio in omnes Arnesti successores extenditur. Itaq; scriptores, qui Annum 1343. Archiepiscopatus erecti nominant, à tempore, quo pallio uti cœpit Arnestus, chronologiam suam auspiciantur; qui verò Annum 1344. ponunt, quos inter ego me profiteor, ij litteras Apostolicas eo anno datas respiciunt, quâ ratione utriq; conciliantur scriptores.

Augustin. Moravus in Catalogo Episc. Olomuc.

Genebr. in Chron. Onufr. Ciac. in Viri Pont. Raynal. in Annal. Eccl. 1344. Crom. lib. 12. hist. Borek. in hist. Boh.

Conciliantur scriptores.

Pallio Archiepiscopali. Ejus formam, & significationes omnes, quatuor Crucium explicat Innocentius III. lib. primo Myster: Missæ C. 63. alias item Antiquitates de eo adducit Angelus Rocca in scholijs ad I. Tomum D. Gregorij Magni, Clementi VIII. dedicatis. Tale pallium gerit hodièq; statua marmorea ejusdem Arnesti, super ejus sepulchrum Glacij erecta.

De Pallio Archiepiscopali.

Tem-

Templi foffiones. Pragensis Metropolitana Ec-

Hift. S. Montis l. 3. C. 9. §. 2.
De titulo Ecclesie S. Viti.
Cuthenus & Lupacius 12. Julij.
Lupacius l. cit.

cllesia antiquitate, & incendijs sapius prostrata, semper liberalitate piorum Principum pulchrior post damna surrexit. Beatissima Virgini primùm dedicata fuit, deinde illato S. Viti corpore Vitus adscitus in nomen est; postea novâ Spitihei Ducis edificatione A. 1060. SS. Wenceslaus & Adalbertus, omnésque Bohemiæ Patroni accesserunt ad titulum; arsit hoc templum rursus, & flammis concidit Anno 1142. Sub Arnesto Anno 1344. extrui & restitui magnificè cœpit, licet in hieme anni prioris A. 1343. lapis primus, ut narravi, in fundamenta sit conjectus. A. 1386. 12. Julij perfectus est Ecclesie chorus; tota deniq; Ecclesia A. 1392. 3. Junij absoluta, & denuo quodammodo consecrata, addito ultra superiores titulos S. Sigismundi Regis Nomine. Hac ex Hagek, & Procopio Lupacio, alijsq; authoribus optimis.

Vaticinium S Emmerammi. Totam hanc vi-

Hagek, Ann. 923.
Differitur de consecratione Ecclesie Pragensis.
In Annalibus Boicis, lib. 4.
Raderus in Bavaria sancta.
Dubr. l. 5. hist. Bohem.
Discipulus S. Wolfgangi in eius Vita apud Surium.

sionem, & vaticinium S. Episcopo Wolfgango Hagek attribuit, & revera S. Emmerammum aut Emeranum, Ratisonensem Episcopum, longè ante hæc tempora vixisse, affirmant, Vellerus & Raderus. Epitaphium S. Emmerammi annum ejus mortis 652. 10. Cal. Octobr. præfert, cujus autoritate Baronius superatus, corrigi Annales suos jussit, (ut Spondanus A. 652. commemorat.) nam in Notis ad Martyrologium annum mortis S. Emmerammi annum 750. & in editione prima annalium annum 702. posuerat. Quomodo igitur scribere ad S. Wencellaum potuit S. Emmerammus, cum S. Wencellaus circa annum 938. à Fratre occisus, ut pleriq; notant, tribus ferè sæculis post S. Emmerammum vixerit? Nihilominus Dubravius Episcopus Olomucensis S. Emmerammum Pragam venisse post mortem S. Wencellai significat, nisi fortè alius sit hic Emmerammus. Omnibus diligenter examinatis, arbitror vaticinium hoc ad S. Wolfgangum (non ad S. Emmerammum) pertinere, quod etiam ab eo, qui vitam S. Wolfgangi scripsit apud Surium, refertur. Sed nova iterum ex S. Wolfgango difficultas exoritur. Nam sicut S. Emmerammus longè ante S. Wencellaum, ita S. Wolfgangus longè post vixit. S.

Wen-

Wencellaus enim, juxta Baronium, Sigeberrum, Nauclerum, ut antè dixi, circa annum 938. aut, ut Cosmas Pragensis Decanus vicinissimus illorum temporum (quippe A. 1086. historiam Bohemia scribens) anno D. 929. occubuit; S. Wolfgangum verò constat ex scriptore vita ejus anno 999. obiisse, adeòq; sexaginta annis minimum Episcopus esse debuisset, ut ad S. Wencellaum Pragam venire, & consecrare Ecclesiam posset; Episcopus igitur fuisse annis septuaginta sex, quod nemo dixit. Adde quòd author vita, S. Wolfgango coævus, sub Imperio medio Othonis à S. Udalrico Augustano ordinatum S. Wolfgangum narrat, at S. Wencellaus initio Imperij Othonis occisus dicitur. Wolfgangum tamen adisse Bohemiam, & consecrasse S. Viti Ecclesiam scribunt: Dubravius, Pontanus, Hagek, alitq; complures, idq; ipsum aureis litteris Templo Pragensi videmus inscriptum. Vnus Cosmas Decanus Pragensis temporibus illis proximis adversatur, scribitq; in hunc modum: Servus DEI Wencellaus Ecclesiam in Metropoli Praga, sub honore S. Viti Martyris constructam, non tamen consecratam, morte præventus reliquit. Michael Episcopus Ratisbonensis (quem vir DEI Wencellaus dum carne viguerat, nimio coluerat affectu) Pragam advenit; &c. Quid multa? X. Calend. Octobris dedicatâ S. Viti Ecclesiâ, lætus repedabat Præsul ad propria. Hac Cosmas; cui suffragari videtur Martyrologium Ecclesiæ Pragensis vetustissimâ manuscriptus liber, in quo 17. Cal. Julij hæc leguntur: S. Wencellaus in honore & sub titulo S. Viti Ecclesiam fundavit, & construxit. Quæ quidem Ecclesia postmodum procurante Boleslao Pio Duce Bohemie, & Mlada Virgine ejus sorore in Cathedralem, per Sedem Apostolicam est erecta. Decursis demum multorum annorum, curriculum ipsa Ecclesia Pragensis procurante gloriosissimo Principe Carolo IV. Rom. Imp. semper Augusto, & Bohemie Rege sublimata est in Metropolim. Quomodo igitur hanc perturbatissimam & prorsus profligatam Chronologiam disponemus? Apud me Cosmæ tam vicini temporibus illis, Authoritas tanta est, ut nullâ ferè provocatione Novorum historicorum possim moveri. Existimo igitur: S. Wencellaum Martyrem, cum ab Henrico Aucupe (quem Wratillaus,

Cosmas Prag. Eccl. Decan. lib. 1.

Chronici Ann. 929 Raderus in Bavaria Ann. 993. posuit. Brunner in Annalius Boicis Ann. 994.

Dubrav. l. 3. hist. Boh. Hagek, A. 923. Pontan. lib. 3. Boh. Pie.

Cosmas Decanus loc. cit.

Nota.

Conjectura Nostra de re tota.

Liber Tornea-
mentorem Im-
perij Germani-
ci vetustissimus
id asserit in
Henrico An-
cepse.
S. Viti bra-
chium Hen-
ricus Auceps
accepit à
Francis Ann.
920. Spon-
danus.

tilaus S. Wenceslai Pater, contra Hunnos pugnantem cum 400. Bo-
hemorum Equitibus fideliter adjuverat) cum, inquit, S. Wence-
slaus S. Viti brachium dono accepisset, ad novam fabricam animam
adsecisse, & absolvisse, cumq; inter hæc occisus esset, Michaëlem Epi-
scopum, post ejus mortem, Ecclesiam consecrassè. Ergo (dices) S.
Wolfgangus Ecclesiam non consecravit, neq; S. Wencellao, ut tra-
ditur, vaticinium scripsit? respondeo: S. Wolfgangum (ut ejus acta
evincunt) S. Wencellao Martyri notum esse non potuisse, sed Boleslao
Pissimo Duci & Sancto etiam appellato, Nepoti S. Wenceslai Ducis,
familiarem fuisse, atq; ab eo edificata viginti templa consecrassè, &
de Metropolitana Ecclesia vaticinatum; insuper spontè & libenter
permisissè (quod habet Vita scriptor) ut Bohemi Episcopum proprium
haberent, quod contigit sub Wolfgango, beneficio Joannis Papæ XIII.
cujus literas, quibus Episcopatum Pragensem erigit, idem Cosmas re-
citavit. Hæc ratione omnia conciliabuntur. Erravit igitur Hage-
cius qui A. 923. scribit, ea quæ S. Wolfgangus reliquerat, in Templo
S. Viti non consecrata, Michaëlem A. 931. consecrassè; id necessario di-
cendum videtur, constat enim S. Wolfgangum, nondum Episcopatum
eo tempore tenuisse. Hanc Chronologia nostra perturbationem, pri-
mus, ut reor, adverti. Si quis melius & certius quid attulerit ad rem
tam intricatam solvendam, sequi sum paratus. Ha verò nota eisi lon-
gius tracta, ad Chronologiam necessaria sunt, visè; jam ad
Arnellum redeamus.

Apud Sur. vi-
ta S. Volf-
gangi.

Raderus in Ba-
varia sancta in
S. Volfgango.

Cosmas lib. I.
hist. Boh.

Arne-